

Χουάν Μαρσέ «Η καλλιγραφία των ονείρων» (μτφ. Γεωργία Ζακοπούλου, εκδ. Πατάκη, 2017)

Είναι παρήγορο ότι έχει αρχίσει πια η συστηματική έκδοση στα ελληνικά ενός από τους μεγαλύτερους συγγραφείς της ισπανικής λογοτεχνίας, του Χουάν Μαρσέ. Ο βραβευμένος με το Βραβείο Θερβάντες συγγραφέας είναι ίσως ο πιο οξυδερκής ανατόμος της Βαρκελώνης, των ανθρώπων της, της κοινωνίας της, των κόσμων που συμβιώνουν χωρισμένοι από αβυσσαλέες ταξικές διαφορές. Η σκληρή και τρυφερή ρεαλιστική ματιά του στους εξαθλιωμένους ανθρώπους που πάντα βρίσκουν, ή δημιουργούν, αχτίδες φωτός στο σκοτάδι τους, στο σκοτάδι των πρώτων χρόνων της φρανκικής δικτατορίας, είναι αξεπέραστη.

Σε εκείνη την εποχή, στη Βαρκελώνη της δεκαετίας του 1940, μας μεταφέρει και η Καλλιγραφία των ονείρων. Πρωταγωνιστής, ένα δεκαπεντάχρονο αγόρι που ζει μέσα στον κόσμο των εικονογραφημένων του με Ινδιάνους (γι' αυτό και θέλει να τον φωνάζουν Ρίνγκο, όνομα βγαλμένο από την καρδιά του Τζον Γουέιν), ένα αγόρι που λόγω φτώχιας και λόγω ενός δαχτύλου που έχασε στη δουλειά δεν θα καταφέρει ποτέ να γίνει πιανίστας, όπως ονειρεύεται, ένα αγόρι που, πρέπει να το πάρει απόφαση, μεγαλώνει σε έναν κόσμο νικημένων («είμαστε ο απόπατος του κόσμου, Αλμπέρτα, λουλούδι της ζωής μου», λέει στη γυναίκα του ο πατέρας του Ρίνγκο).

Από αυτόν τον κόσμο του Μαρσέ, ξεχωρίζει η συγκινητική φιγούρα της μεσόκοπης κυρίας Μιρ και του απελπισμένου έρωτά της για τον κύριο Αλόνσο, που στηρίζεται όμως σε ένα ψέμα, καθώς η πραγματικότητα μπορεί πάντα να είναι πιο σκληρή απ' όσο την έχει φανταστεί κανείς.

Για άλλη μια φορά, όπως πάντα στον Μαρσέ, έχουμε ένα κείμενο με πολλές πτυχές, με πολλές λεπτομέρειες περισσότερο ή λιγότερο διαφανείς, με πολλές κρυφές γωνίες, απ' όπου ποτέ δεν λείπει το χιούμορ και η ειρωνεία, ή ο σαρκασμός. Έτσι κι αλλιώς, «όλα αυτά συνέβησαν πριν από πολλά χρόνια, όταν η πόλη φάνταζε λιγότερο αληθινή από τη σημερινή, αλλά ήταν πιο πραγματική». Σε αυτή την πόλη, ανάμεσα σε παλιούς και νέους αντιφρανκιστές αλλά και φαλαγγίτες και περήφανους συνεργάτες της Βέρμαχτ, ανάμεσα σε φτωχούς εργάτες και έναν κόσμο πλουσιών που αναπτύσσεται τόσο κοντά αλλά και τόσο μακριά, ανάμεσα στη μακρόσυρτη πραγματικότητα και την εικονογραφημένη φαντασία των παιδιών, ο Ρίνγκο θα αναγκαστεί να προσπαθήσει να συνδυάσει τα όνειρά του με την πραγματικότητα, μετρώντας, τελικά, νίκες και ήττες. Το φως που διακρίνεται στον επίλογο δεν έχει έρθει ακόμα όταν, φορτωμένος σκέψεις και αβεβαιότητα, πιάνει δουλειά στο παντοπωλείο. «Θα είναι για λίγο καιρό, του είχε πει η μητέρα του, μην απελπίζεσαι, τίποτε δεν κρατάει για πάντα. Για λίγο καιρό, ναι, πόσες φορές δεν έχει ακούσει αυτές τις καλοπροαίρετες κουβέντες, στο σπίτι, στο κρασοπωλείο και σε τόσα άλλα μέρη, αλλά η αλήθεια είναι ότι τελικά όλα διαρκούν μέχρι να σου βγει η ψυχή».

